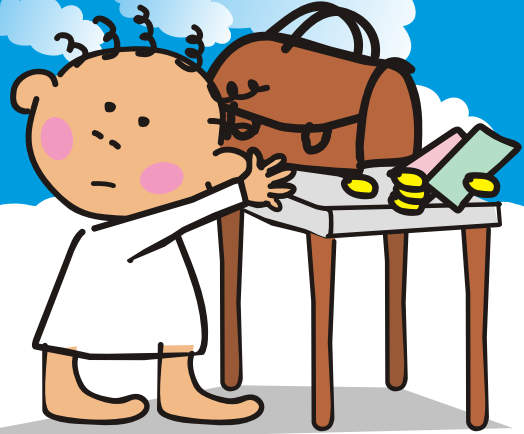

Belarus Cumhuriyeti
Sağlık Bakanlığı

Birleşmiş Milletler
Çocuklara Yardım Fonu
Birleşmiş Milletler
Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)
Belarus Cumhuriyeti Ofisi
e-posta: unicef@tut.by

ÇOCUKLARDA HIRSIZLIK DAVRANIŞI

ÇOĞU ÇOCUK, HAYATINDA EN AZ BİR KERE BİR ŞEY ÇALMIŞTIR.

Bu davranış, çocuk 8 yaşına gelene kadar genellikle sadece çocuğun olgunlaşmamış olduğunun bir işareti olarak görülür. 8 yaşından küçük çocuk, sahiplik kavramını henüz içselleştirmemiştir, hırsızlık davranışının dışarıdan nasıl göründüğünü ve kendisini nasıl etkileyebileceğini anlamaz. Çocuk, kendi düşüncesine göre hoşuna giden bir şeyi alır ve bunda yanlış bir şey görmez (yaptıklarının yanlış olduğunu fark eden ergenlerin aksine).

Hırsızlık davranışı, bazı durumlarda para ve değerli eşyaların göz önünde olması ve bunların bir çocuk için çok büyük bir çekici unsur hâline gelmesi nedeniyle ortaya çıkabilir.

Hırsızlık davranışı, kişide irade alanının yetersiz gelişmiş olmasıyla bağlantılı olabilir. Örneğin, çocuk bir şeyi çok istiyorsa kendine "hayır" demesi oldukça zordur. Bu tür çocuklar, davranışlarından utanç duysalar bile bu nesneyi edinmenin çekiciliği ile başa çıkmakta zorlanırlar.

Birçok çocuk, sevilmediğini ve kimsenin onu istemediğini düşündüğünde hırsızlık yapmaya başlar. Bu gibi çocuklar, kimse onları umursamadığını için çevrelerindeki kişilere zarar verme hakkına sahip olduklarına inanırlar.

Böyle bir durum, bir çocuk hem evde hem de çocuk grubu içerisinde kendini küçümsenmiş ve yetersiz hissettiğinde ortaya çıkabilir. Çocuğun çaldığı şeyler akranları arasında "prestij satın almaya" olarak görülebilir. Çocuklar kıskançlık nedeniyle kardeşlerinden bir şeyler çalabilirler. Gençler, heyecan duydukları ya da kendilerini "havalı" hissettikleri için hırsızlık yapabilirler. Kötü bir arkadaşlık, çocuğu hırsızlık yapmaya itebilir.

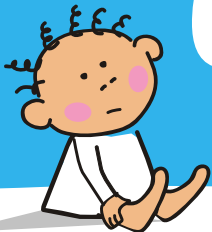

Bir çocuğun "kötü gözükme" herhangi bir şeyi alması tehlikeli bir belirtidir. Çocuk, çoğu zaman eşyayı ne zaman ve kimden aldığını hatırlamaz, bu eşyayı neden aldığını açıklayamaz. Ayrıca çocuk hiç ihtiyacı olmayan şeyleri de alabilir ve çaldıklarını hemen elinden çıkarabilir veya kaybedebilir. Bu durum, bazı sinir sistemi bozukluklarının bir belirtisi olabilir ve bir psikiyatra başvurulmasını gerektirir.

Ebeveynleri onlara kötü örnek olursa çocuklar yanlış bir şey yapmadıklarına inanabilirler. Örneğin, ebeveynler birisini nasıl kandırdıklarını veya aldattıklarını çocuğa anlatırsa çocuk da bu davranış biçimini benimser.

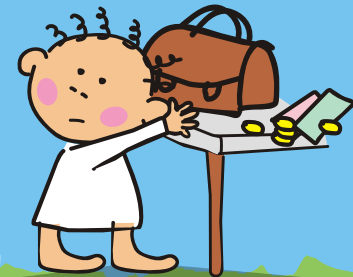
!!!

Çocuğun hırsızlık davranışında bulunduğunu öğrenen ebeveynler çoğu zaman dehşete kapılırlar. Panik içerisinde çocuklarının gerçek bir hırsız ve suçlu olduğunu düşünmeye başlar ve çocuğu utandırmak, cezalandırmak, polise gitmekle tehdit etmek gibi en ciddi önlemler uygularlar. Çocuğa hırsızlıkla ilgili ileride olabilecek korkunç şeyleri anlatmaya başlarlar. Ancak, kınama ve cezalandırma gibi davranışlar durumu daha da kötüleştirir. Zira bu davranışlar hırsızlığa yol açan sebepleri ele almak yerine hâlihazırda olup bitmiş olayla ilgilenmiş olur.

Neredeyse tüm çocuklar, küçük yaşlardayken zaman zaman başkalarının oyuncaklarını alırlar. Bu normal bir durumdur, ancak çocuğunuza iyi bir ders vermek için de bir sebep ortaya koyar. Çocukla birlikte giderek başkasından aldığı eşyayı geri verebilirsiniz. Çocuğa, "kendisinin" ve "başkalarının" ifadeleri ile ne kastedildiğini açıklayabilirsiniz. Bu kavramların çocuk için açık olması amacıyla, çocuğun kendi eşyalarını kendi takdirine göre kullanma hakkına (hediye etme, ödünç vermek, vermek ve hatta atmak) sahip olduğunu açıklayın. Çocuk, ancak kişisel mülkiyet hakkına sahip olduğunu anlayarak başkalarının mülküne değer vermeyi öğrenebilir.

Eğer çocuğunuz cüzdanınızı karıştırırsa bunu fark etmemiş gibi davranmayın. Bu konuda uyarıda bulunun. Sizin eşyalarınızın size ait olduğunu ve bunları sadece sizin izninizle alabileceğini çocuğa açıklayın.

EBEVEYNLER NE YAPMALI?

Çocuğunuza harçlık verin, çocuğunuzun maddi ihtiyaçlarıyla ilgilenin.

Para ve değerli eşyalarınızı çocuğun ulaşamayacağı yerlerde saklayın. Eksik bir şeyiniz varsa “suçluyu” yakalamak yerine kaybı telafi etmeye odaklanın.

Böyle bir durumda ceza olarak çocuğunuzun harçlığını azaltabilir ya da almayı planladığınız şeyi satın almayabilirsiniz. Çocuğunuza yaptığı hırsızlığı telafi etmesi ve saygınlığını koruması için bir şans verin. Çocuğu yargılamadan “Eşyayı kimin aldığı konusuna girmek istemiyorum, sadece iade edilmesi gerekiyor. Umarım bir saat içinde kayıp eşya bulunur.” deyin.

Çocuğunuzun bir şey çaldığından emin olduğunuzda, “Sen mi çaldın? Bunu nasıl yaparsın!” gibi sözlerle çocuğu sorguya çekmeyin. Sadece “Aldığımı biliyorum. Çocukken bir keresinde benim de başıma gelmişti. Sonrasında çok utandım ve kendimi kötü hissettim! Şimdi sen de böyle mi hissediyorsun?” deyin. Sesinizde yargılama olmadan, çocuğun duyguları ve tutumları hakkında sorular sormaya devam edin. Hırsızlık durumunda çocuklar çoğu zaman diğer kişilerin duygularını bilmeden ve düşünmeden kendi dürtülerine teslim olurlar.

Çalınan eşyaları sahibine geri vermesi için çocuğu ikna edin. Ceza ve yargılama yerine bunu yapmanın daha utanç verici ve zor olacağını anladığınızı dile getirin.

Çocuğunuza olan sevginizi ifade etmenin yollarını bulun. Çocuklar ve ebeveynler arasında güven ve saygı ilişkisi olması önemlidir. Ebeveynler olarak ancak o zaman çocuklar için bir otorite kaynağı olabilir ve çocuklara namus ve dürüstlük duygusunu aşılayabilirsiniz.

Çocuğu herkesin önünde azarlamamalı veya “rezil etmemelisiniz”. Aksi takdirde tek bir davranış çocuğun kişiliği hâline gelebilir ve çocuk “Yetişkinler bunu söylüyorsa bu benim gerçekten çok kötü olduğum anlamına gelir.” diye düşünebilir. Daha sonra çocukta kendine güvensizlik hâli, kızgınlık durumu ve kendinin ahlaksız olduğunu düşünme gibi bir inanç gelişebilir.

Çocuklar, ebeveynlerinin sevgi ve saygısını kaybetmeden itibarlarını kurtarabileceklerini ve yanlış olan davranışı düzeltebileceklerini hissetmeye ihtiyaç duyarlar.

Bunun onları kötü biri yapmadığını, yalnızca kötü bir şey yaptıklarını anlamaları gerekir.

Kaynaklar:

1. Nelsen J., Loth L., Glen St. Cezalandırmadan Çocuk Yetiştirme. - Mn.: 1997.
 2. Froii A. Ebeveynler için alfabe. - L.: 1991.
 3. Mein W. Bir çocuk hayata nasıl hazırlanır? - M.: 1991.
- UZ “GKDPND”
Psikolog T.I. Zenkevich